

Dierwaardig houden van dieren: wat betekent dit?

Han Swinkels e.a.

RAAD VOOR DIERENAANGELEGENHEDEN

[Nieuws](#)[Publicaties](#)[Blogs en podcasts](#)[Verwacht](#)[Staat van het dier](#)[Dialoog over de wolf](#)[Contact](#)[Over de RDA](#)

[Start maatschappelijke dialoog over de wolf in Nederland](#)

De wolf is terug in Nederland. Op zo'n tien plekken in het land leven roedels of wolvenpaartjes. De terugkeer van de wolf roept vragen op. Is er ruimte voor de wolf in Nederland? Hoe kunnen we samenleven met wolven? Hierover start de Raad voor Dieraangelegenheden (RDA) op verzoek van demissionair minister Van der Wal voor Natuur en Stikstof deze week een maatschappelijke dialoog. De uitkomst van deze dialoog wordt gebruikt voor het advies van de RDA aan de minister over de positie van de wolf in Nederland.

25-09-2023 | 10:37

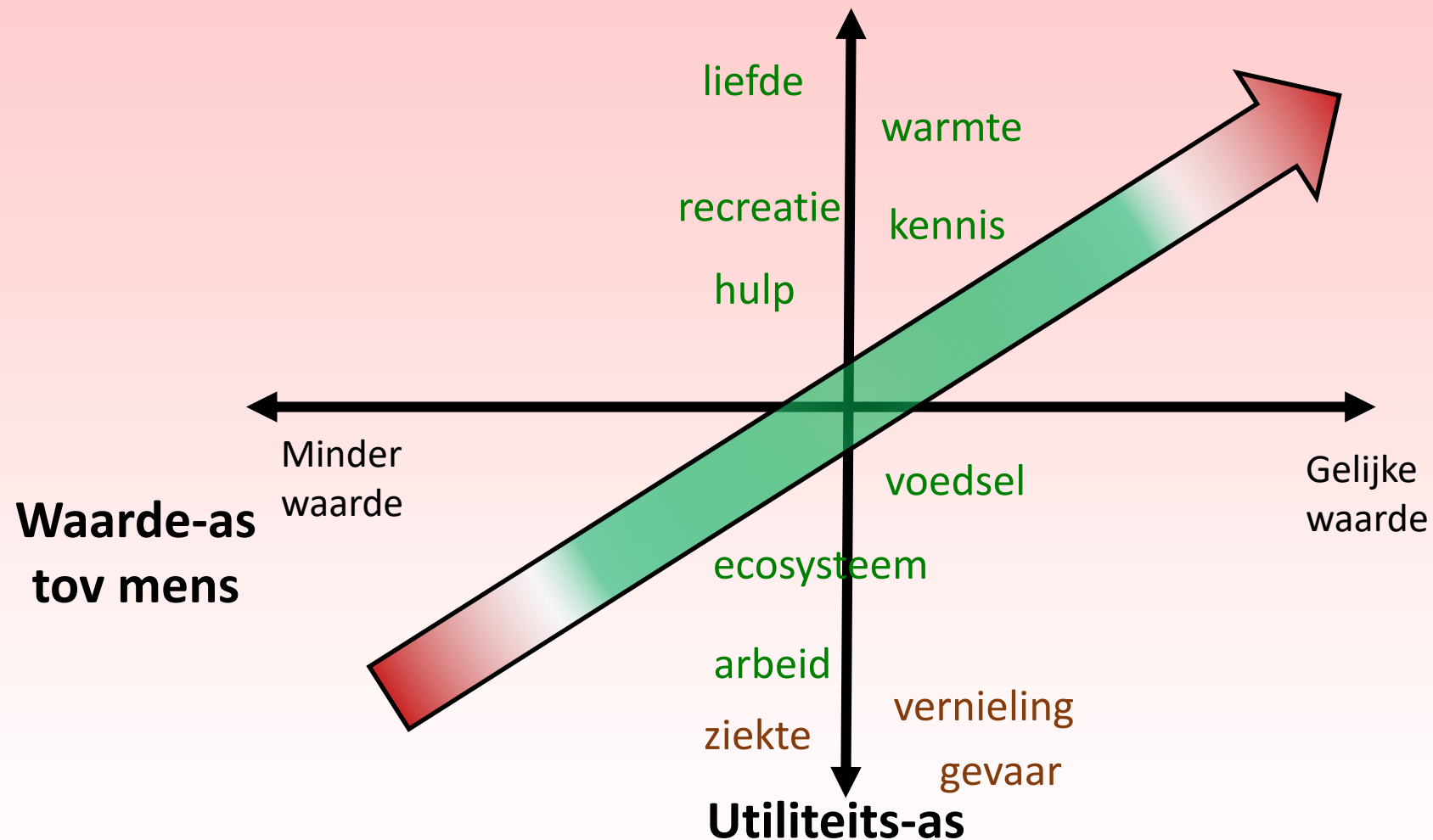
**DIEREN
BESCHERMING**

RAAD VOOR DIERENAANGELEGENHEDEN

Veranderende mens-dier relatie

Mens - dier relatie: dierenwelzijn

Mate waarin dierenwelzijn mensen aan het hart gaat

Gemiddelde rapportcijfer

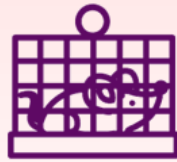

8,4 in 2022

8,2 in 2018

Basis: alle respondenten (2018: n=2.010 | 2022: n=2.082)

Cijfers die Nederlanders geven aan het welzijn van verschillende diergroepen

Proefdieren

Productiedieren

Natuurdieren

Recreatiedieren

Rapportcijfer

5,7 in 2022

5,7 in 2018

5,9 in 2022

6,1 in 2018

6,8 in 2022

6,8 in 2018

7,2 in 2022

7,3 in 2018

Achtergrond en aanleiding

Zienswijze Dierwaardige Veehouderij (2021)

Vraag minister LNV:

Wat zijn de randvoorwaarden voor een **dierwaardige veehouderij**, waarin het dier een **positieve staat van welzijn** ervaart?

Samenstelling forum Dierwaardige veehouderij

prof. dr. ir. G.M. (Gerda) van Dijk
voorzitter

dr. ir. G.B.C. (Gé) Backus

G.P. (Bert) van den Berg

prof. dr. ir. L.A. (Leo) den Hartog

A.L. (Annechien) ten Have-Mellema

prof. dr. ir. B. (Bas) Kemp

dr. ir. J.W.G.M. (Han) Swinkels

mr. drs. J. (Jan) Staman

prof. dr. ir. T.B. (Bas) Rodenburg

Intrinsieke waarde in de wet

- Dier erkend als wezen met gevoel
- Inbreuk op de integriteit of het welzijn van het dier voorkomen
- Dier moet verzekerd zijn van zorg

Respect voor de integriteit van het dier

- Wanneer essentiële eigenschappen van een diersoort verdwenen zijn, is de integriteit aangetast

Positief welzijn?

1. Vrij van honger en dorst
2. Vrij van ongemak
3. Vrij van pijn, verwondingen en ziekte
4. Vrij van angst en stress
5. Vrij om natuurlijk gedrag te vertonen

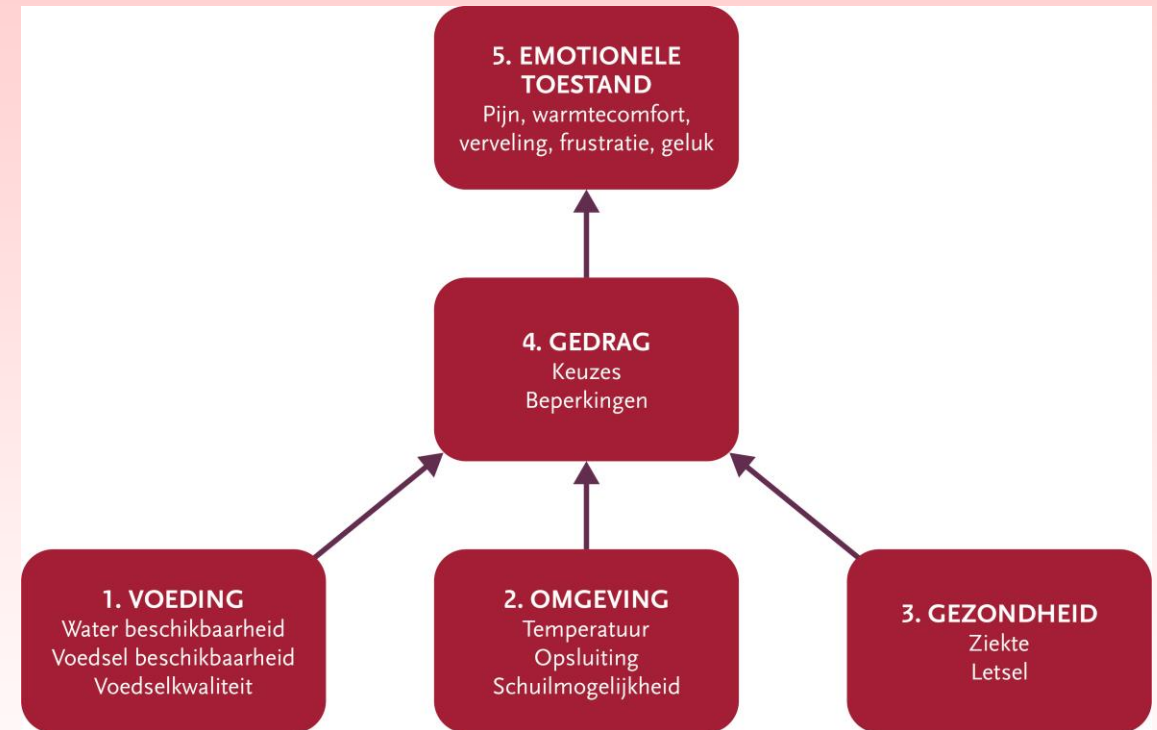
Natuurlijk gedrag

- Voldoende mogelijkheden om essentiële natuurlijke gedragingen te vertonen
- Gedragsbehoeftes, zoals scharrelen bij kip en varken
- Niet per sé in een natuurlijke omgeving

Gedrag en positieve beleving

Dier heeft goed welzijn als het zich aan kan passen aan de omstandigheden in zijn omgeving om een toestand te bereiken die het dier zelf als positief ervaart

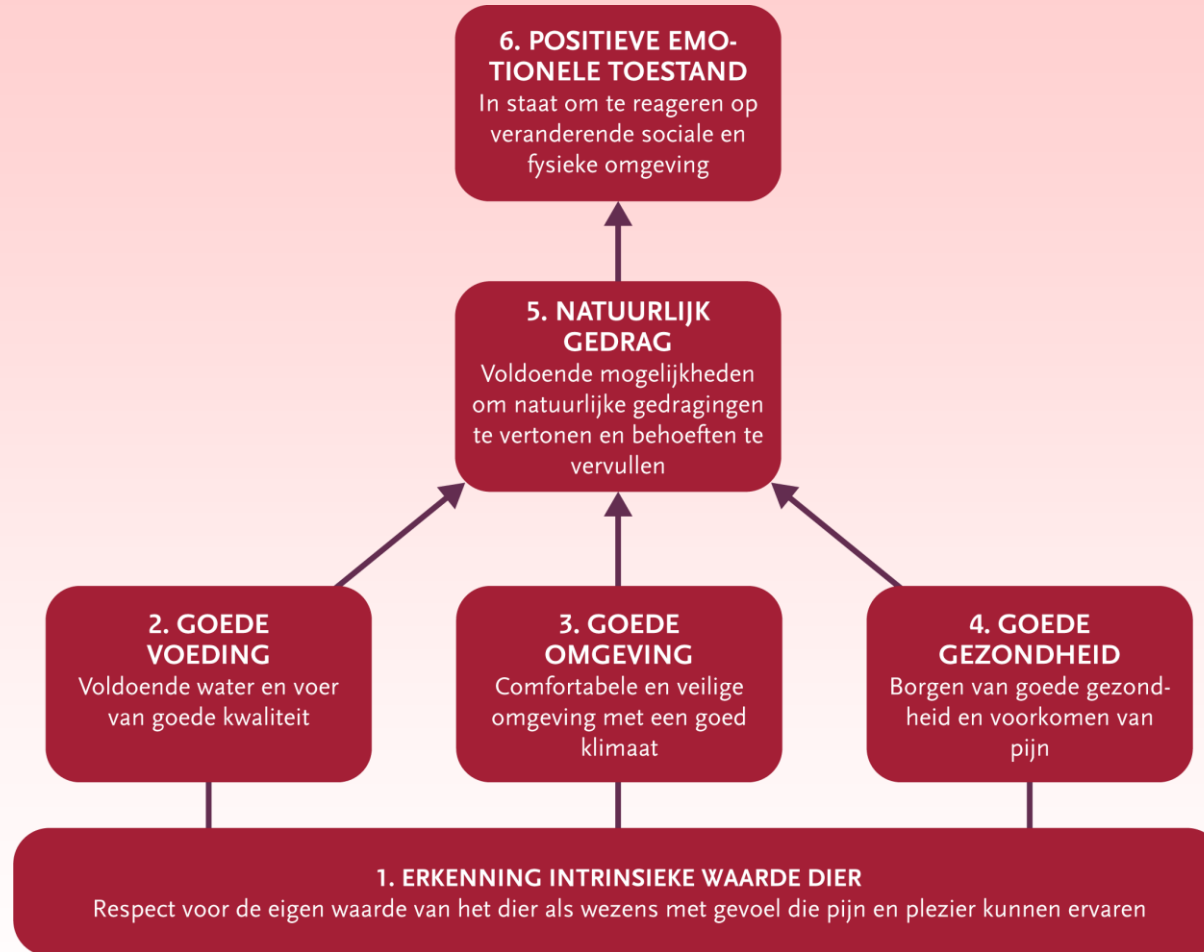

(Ohl en van der Staaij, 2012
Arndt et al., 2022)

Vrij naar Mellor, 2016

Zes principes dierwaardige veehouderij

Emotionele Toestand

Vrij van

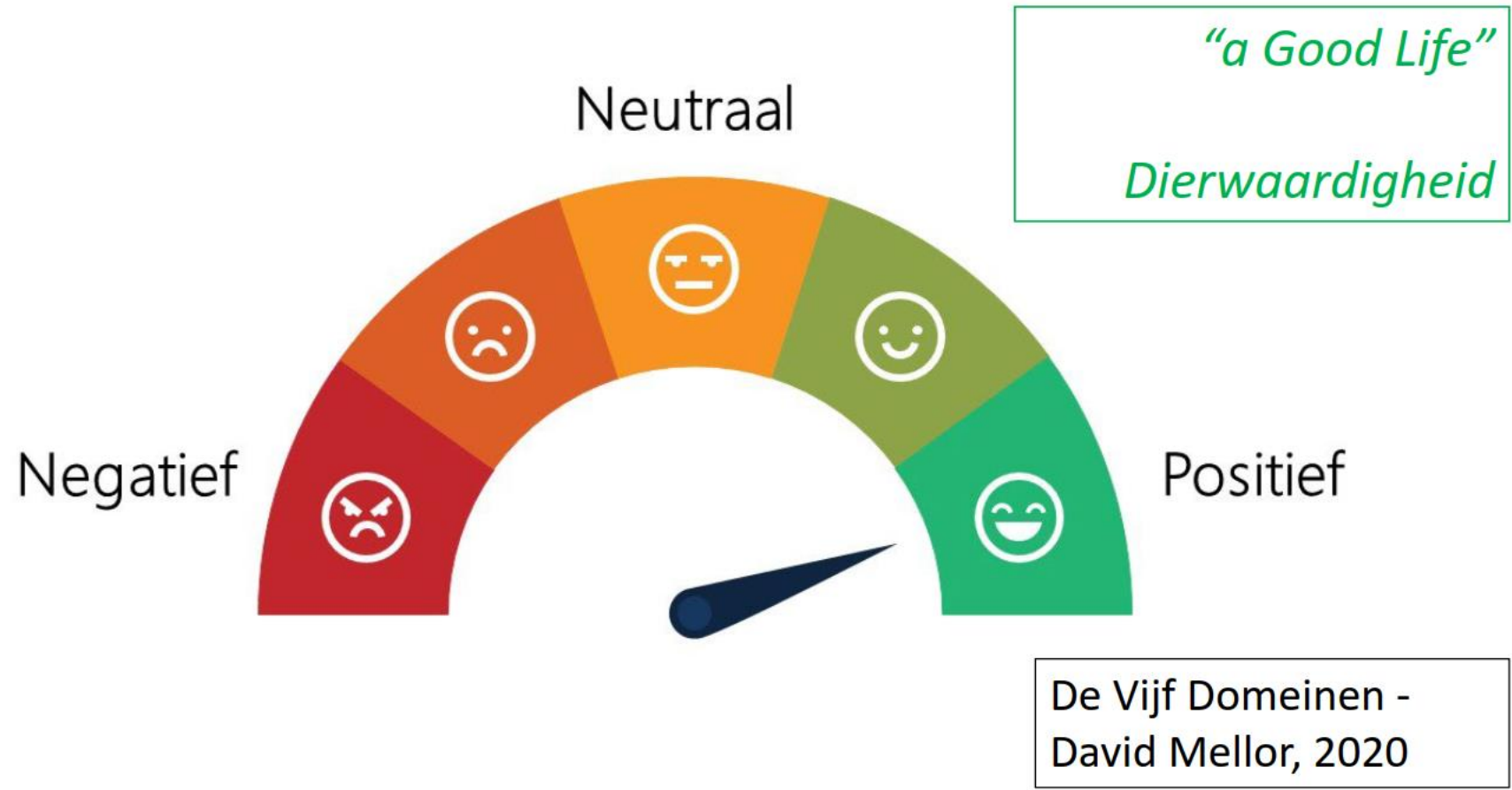
Vermijden van
ongemak, stress, pijn

Negatief

De Vijf Vrijheden -
Brambell report 1965
FAWC 1993

Emotionele Toestand

Varkensmagazine
Tweede uitgave - februari 2011

Welzijn in de toekomst; over varkenswensen voor varkensstallen

1. Varkenswensen voor de toekomst
 2. De uitdaging van duurzame varkenshouderij
 3. Het belang van welzijn voor de consument
 4. De uitdaging van duurzame varkenshouderij
 5. Het belang van welzijn voor de consument
 6. De uitdaging van duurzame varkenshouderij
 7. Het belang van welzijn voor de consument
 8. De uitdaging van duurzame varkenshouderij
 9. Het belang van welzijn voor de consument
 10. De uitdaging van duurzame varkenshouderij
 11. Het belang van welzijn voor de consument
 12. De uitdaging van duurzame varkenshouderij

Houden van Hennen
 op naar gelukkige kippen, trotse boeren en tevreden burgers

Kracht van Koeien
 Springplank naar een duurzame veehouderij

Hoe dierenwelzijn, milieu en economie elkaar kunnen versterken in de melkveehouderij

Varkansen
 Springplank naar een duurzame veehouderij

Varkenshouderij met neus voor dier, ondernemer, milieu en burger-consument.

Pluimvee met Smaak
 Duurzame kip krijgt vleugels

Een verkenningstocht naar duurzame vleeskuikenproductie én -consumptie.

Well-Fair Eggs
 Samenwerken voor duurzame eieren biedt kansen!

Een expeditie naar duurzame eierproductie met hart voor dier, ondernemer, milieu en burger-consument.

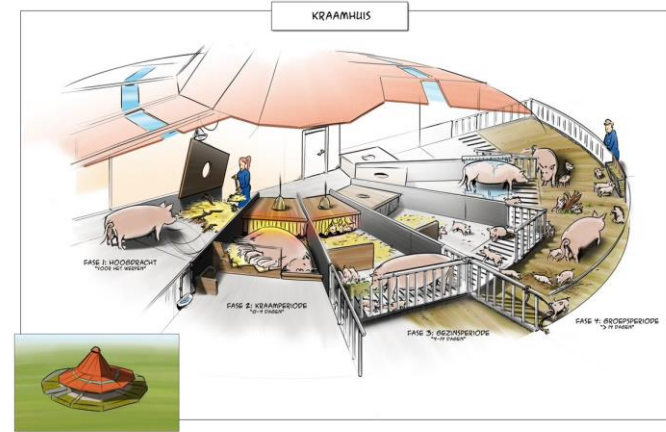

Konijnen op Koers
 Bouw mee aan een duurzame konijnenhouderij

Diergericht ontwerpen

Dierwaardig in andere contexten?

- Zienswijze 'Plezier voor mens én dier?'
- Paardensport, hondensport, duivensport, evenementen/tradities met dieren
- Zes principes bruikbare tool om deze activiteiten langs te leggen:
- Conclusie RDA: toekomst alleen nog activiteiten die voldoen aan zes principes

Zienswijze klimaatverandering

1. **Intrinsieke waarde:** fokken op hitteresistentie acceptabel?
2. **Voeding:** effecten op beschikbaar voer / drinkwater?
3. **Omgeving:** koelen van stallen / schaduw in de wei
4. **Gezondheid:** risico's hittestress / nieuwe ziektes
5. **Natuurlijk gedrag:** stel dieren in staat om zichzelf aan te passen (vrije keuze binnen/buiten, afwisselende omgeving)
6. **Positieve emotionele toestand:** als dieren zich aan kunnen passen aan klimaat / weer

Leiden jouw dieren een dierwaardig bestaan?

